

Nume-n lume nu o-o văzut,
Nume-n lume nu o-o auzit
Fără Maica Domnului
Din poarta ceriului,
Sumna o descins,
Calea o cuprins
Și la ie o coborât:
- Mărie, fătu meu,
Ce te vaieti,
Ce te cântă?
- O, bine-ai făcut,
Maică Sfântă,
Că m-ai întrebăt!
Că m-am luat voioasă,
Sănătoasă,
Pe cale,
Pe cărare;
Când o fo' în mnez de cale
M-o-ntâmpinat
9 moroi,
9 strigoii,
9 fărmăcătoare,
9 deotitoare,
În față mi s-o uitat,
La inimă m-o săgetat,
Zdiciulatu-m-o,
În caz de moarte lasatu-m-o!
- Tîie nimnică nu t-o fost,
Nimnică nu-ți sie
Că p-acela duce-l-oi,
De garduri legat cu lanțuri,
Peste praguri
Legat în balțuri,
Bolz mare l-oi fa',
În Marea Roșie l-oi arunca,
Acolo să pteie,
Acolo să răspeteie!
De te-o deotet bărbat,
Curat,
Necurat,
Să-i saie ochii din cap
Ca la lupu cel turbat;
De te-o deotet nevastă,
Curată,
Necurată,
Crepe-i țătele,
Margă-i laptele;
De te-o deotet fată,
Curată,
Necurată,
Crepe-i țătele,
Margă-i laptele.

MIHAI POP

O nuntă la Budești

În Maramureșul istoric funcționa în trecut, poate într-un trecut mai îndepărtat, inerente de ceea ce numim noi epoca modernă, deci înainte ca Austriei să fi ocupat Transilvania, o endogamie locală fermă ce se manifestă sub diferite forme la diferitele nivele ale societății locale. Relațiile de înrudire erau limitate la zonă și în cadrul zonei la unități mai mici, la văi, la grupuri de sate și chiar la sate. Endogamia teritorială intră în raport cu ierarhia socială din acest ținut unde societatea țăranilor liberi, a nemeșilor, avea o stratificare. Urmele endogamiei locale, pe care le întâlnim și în alte locuri din țară, le-am găsit în formele lor specifice maramureșene, în satele de pe Valea Cosăului. Aceasta a făcut să acordăm o atenție deosebită nu numai structurii de neam, relațiilor de înrudire din satele cercetate, ci și raportului acestei structuri cu obiceiurile vieții de familie și, mai cu seamă, cu ceea ce în chip obișnuit numim obiceiurile de nuntă.

Nu doresc să prezint aici rezultatele acestor cercetări, ci doar unele observații făcute la o nuntă din Budești, unde unele elemente ale legăturii dintre structura de neam și ceremonialul nunții au ieșit clar în relief.

Am asistat în 12 noiembrie 1972, în Susanii comunei Budești, la nunta lui Pop Dumitru a lui Mihai Micuț cu Marincă Illeana a lui Petru Lupuț. De fapt, am luat parte la acele secvențe ale ceremonialului care au avut loc la familia miresii și apoi la familia mirelui în seara zilei de duminică, după cununie. A fost ceea ce, după aprecierea localnicilor, trebuia să fie o nuntă "după rânduială". Din perspectiva noastră, adică din perspectiva raportului dintre structura de neam și ceremonialul nunții, am remarcat de la început că nuntașii erau grupați, chiar la venirea la cununie, în două cete distincte: a mirelui și a miresii. La nuntă cele două familii au invitat fiecare aparte neamurile și prietenii. Nunta a avut șapte nănași, aleși dintre neamuri și prietenii, fără să fie neapărat soț și soție. De pildă, pe criterii de prietenie, de ierarhie socială și fără îndoială de interes, una din nănașe a fost soția șefului de post. La nuntă au fost doi stegari și două druște. Fiecare ceată a avut ceterașii ei.

La cununie a venit mai întâi ceata mirelui apoi ceata miresii.

Dar după cununie cele două cete, reunite, s-au întreptat mai întâi spre casa

Foto: Ioan Nădișan - Călărești la nuntă pe Mara, 1969

De ce iei,
De-aceea crește,

Colecția AUGUSTIN MICU, Merișor, 1987.

De la Ilie Cardoș, 64 ani.

De ce pui,
De-aceea se micește.

(edba19)

miresii și abia mai târziu spre casa mirelui. La casa miresii au intrat mirii, nașii, părinții și rudele mai apropiate ale mirelui și miresii și toți invitații miresii. Invitații mirelui cu ceterașii angajați de familia lui au plecat la casa mirelui. Nu voi nota toate momentele ceremonialului care vă sunt în general bine cunoscute. Le voi reliefa doar pe acelea care sunt semnificative pentru ceea ce înseamnă nunta în relațiile dintre cele două neamuri, pe acelea care, sub acest aspect, constituie momente marcate în nuntă ca rit de trecere în sensul teoriei lui Arnold van Gennep ("Les rites de passage", Paris, 1909). După intrarea în casă, la masă se așeză întâi invitații de seamă, și apoi și ceilalți. Într-o încăperere alături s-au grupat feciorii, cu ceterași, și au jucat. În tot acest timp stegarii s-au ocupat de buna desfășurare a ceremonialului. După ce s-a servit masa și s-au strigat miresii strigături de către femei, texte strigăturilor în stil local – improvizări pe formule ceremoniale tradiționale, se refereau la despărțirile miresei de părinți, conțineau elogii, cu caracter de povestire, pentru viața nouă a miresii și sfaturi pentru mire, cum să se poarte cu Tânără nevastă și aluzii la rangul celor două neamuri. S-a trecut apoi la jocul miresii. Mireasa a fost jucată întâi de un stegar care, în calitate de maestru de ceremonii, a deschis dansul. Au jucat-o, apoi, pe rând, ca perechi, unchii cu soțiile, frații cu soțiile, surorile cu soții, druștele fiecare în parte, mama și tata. După joc, această parte a ceremonialului la casa miresii s-a încheiat. Mirii cu nănașa, cu stegarii, cu druștele, cu părinții și cu câțiva invitați mai de seamă au plecat spre casa mirelui. Ceilalți invitați ai miresii au rămas să petreacă mai departe. Cetele au rămas deci din nou separate, ceata miresii ținând numai delegații ei la casa mirelui.

După ce a parcurs drumul cu cântecul ceterașilor și strigăturii, cortegiul a ajuns la casa mirelui, unde, după datină, au fost primiți cu boabe de grâu. Voi trece din nou peste detaliile primirii cunoscute și ele și mă voi opri din nou la ceremonialul din casă. Și aici lumea a fost așezată după mese, în aceeași ordine protocolară: mirele și mireasa, druștele, nănașa, neamurile mai în vîrstă și chiar tineretul, adică fetele tinere pentru că feciorii au rămas cu lăutarii în mijlocul încăperii să joace și să strige. În timp ce s-a servit masa s-au strigat și strigăturile ceremoniale.

Aici s-a plasat, în nunta la care am asistat, acel schimb de strigături între femei, reprezentând cele două neamuri, ale miresii și ale mirelui. Au fost felicitări, urări și laude pentru mire, vorbe de mângâiere și sfaturi pentru mireasă, cuvinte îmbietoare pentru soacră și schimb de politețuri între cele două partenere ale dialogului.

Citez câteva, nu numai pentru frumusețea lor poetică, ci și pentru valoarea lor ceremonială. Le citez ca expresii ale unei anumite omenii și bunăcuvîntă:

La adresa mirelui: “

Măi mire, mândru gătit,
Asară unde-ai coșit.
Mândră floare ți-ai găsit.
Măi mire, mândru gătit,
Asară unde-ai lucrat,
Mândră floare ți-ai aflat.
N-o fost gata de crescut,
Tu te-ai plecat și o-ai rupt,
T-ai pus-o de-a dreapta-n clop -
Să trăiți, s-aveți noroc!, sau
Măi mire, mireasa ta,
Tânără-i ca viola,
Nu ști' ce-i supărarea,
De-i putea, n-o învăță;
Tânără-i ca sansiu

**Capu plecat
Sabia nu-l taie.**

Și nu ști' ce-i năcazu -
De-i putea, n-o învăță tu.
Și de ț-a greșit o dată
Strânge-o-n brațe și o iartă,
Și de ț-a greșit o sută
Strânge-o-n brațe și-o sărută.
La adresa miresii:
Nu sii, mireasă, scârbită
Nu ești tare celuită
C-ai trecut valea și-o punte
Și ț-ai luat fecior de frunte,
Trecui valea și-on pârău
Ș-ai luat pe placul tău,
Mândru și de omenie,
Așa cum îți place ție

Descântecu l-am gătat,

Leacu mi l-am căpătat.

Colecția OANA OTILIA BÂRSAN, Bârsana
De la Ioana Cora, 63 ani, 1984.

1466.

De deochi

S-o luat Pătru
De la casa lui,
De la masa lui,
Pe cale necălcată,
Pe rouă nescuturată,
Pe când a si la mnez de cale
Pătru să sie de mnirare!

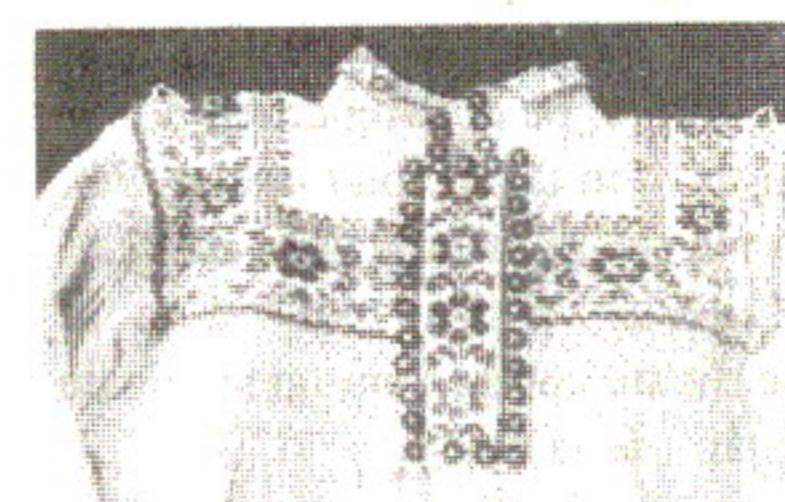
Io-ț descânt,

Descânt,

Dumneazu i sfânt:

De-i făcut de lunea -
Să-l mânânce funea,
De-i făcut de martă -
Să-l mânânce ața,
De-i făcut de mmercurea -
Să-l mânânce temnița,
De-i făcut de vineri,
De sămbătă,
Să nu-i afle leacu,
Pe duminică să-l ducă dracu'!

Colecția OANA OTILIA BÂRSAN, Bârsana
De la Pălăguță Bledea, 72 ani, 1986.

**Colecția
EMILIA CORALIA POP**

1467.

Descântecu de serpe

Mușchiuri mușcată,
Peste piatră-ferecată,
Şade-o fată-mpupușată.
Şarpele pe sub piatră trecură
Și apă băură.
Băură și se umflără
Și crepară.

Fata rămăsără sfântă și curată
Precum Dumnezeu a lăsat-o.”

De la Ana Pop, 70 de ani, Boiereni, 1997

1468. *Descântec de trecerea nodurilor de la gât*

Jumuluță, jumuluță
Du-te pân'la fântâniță
Și te pleacă
Și be apă
Și te scapă
Și te-neacă.
Descântecul de la mine
Leacul de la Dumnezeu."

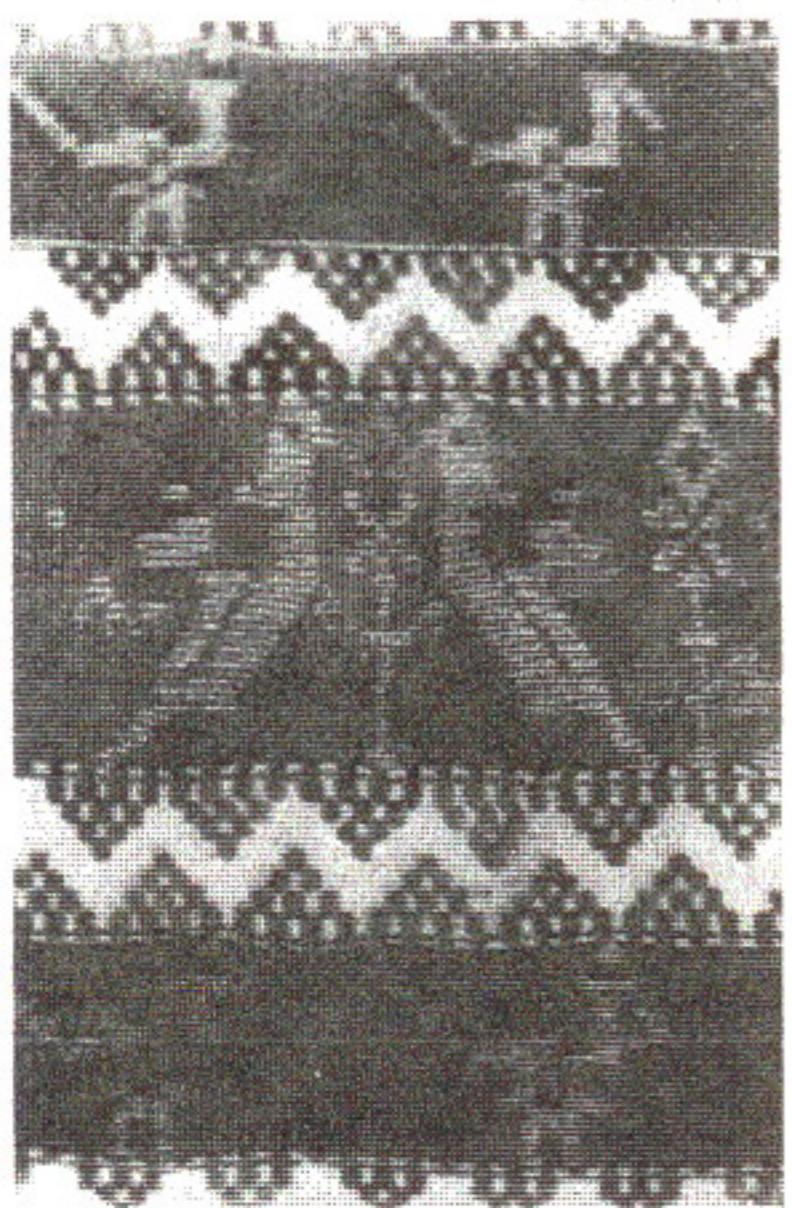
De la Maricica Bud, 33 de ani, Baia Mare, 1997

1469.

Descântec împotriva diotiului

Într-un pahar cu apă se stinge nouă cărbuni sau chibrite, se numără cărbunii în ordine descrescătoare de la nouă la unu. Se suflă peste pahar de trei ori în semnul crucii și se face cruce cu mâna de trei ori peste pahar zicându-se: "În numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Amin". Dacă cărbunii au mers la fund, copilul înseamnă că este deocheat. Copilului i se dă să beie apă din pahar și pe urmă se unge de trei ori în semnul crucii pe frunte, pe dosul palmei, pe burtă și în tălpile picioarelor. Pe urmă se aruncă apa din pahar la țătâna ușii și se spune: "Să nu mi se dioate copilu cum nu să dioate țătâna de la ușe". Se pune paharul cu fundu în sus și nu mai se folosește până în ziua următoare.

De la Bud Maricica, 33 de ani, Baia Mare, știut de la Bancoș Floare din Urmeniș în vîrstă de 70 de ani, 1997

Și să te săpim săptă săpă. Tu mireasă, n-ai si hâdă -
Bine-i șade la mireasă Numa ochii să-nu-ți plângă.
Până șade după masă, Mireasă, ca și-o scânteie,
Până-i cu cununa-n cap Lasă, lacrămile steie
Nu ști' că s-o măritat. Că ț-a si hia de ele.
Dacă țipă cununa Si cu aluzie la soacră:
Nu poate afla alta. Nu sii, mireasă, scârbită,
sau Tot aice-i mâncă pită,
Taci, mireasă, nu zdera -
Taci, mireasă, nu zdera Si aici pită-i mâncă
C-aşa-o lăsat Dumnezeu: Si tot i putea lucra.:
Pe pământ să crească spini Soacră-ta-i găzdoaie mare,
Noi să merem la străini, T-a fa' prânz, ț-a fa' gustare,
Pe pământ să crească flori Batăr de unde-i zini
Noi să merem de nurori. Toate gata li-i găsi.

Dar întrucât ultima strigătură, deși în cadrul ceremonialului se cere descifrată cum a fost spusă, avea în contextul mai larg al relațiilor soacru - noră, o notă de ambiguitate, cea care a strigat-o a ținut să-și ceară iertare dacă cumva n-a fost înțeleasă aşa cum ar fi vrut, cum o cerea momentul ceremonialului:

Îți fa' bine și-ți ierta C-aşa-n lume se glumește,
Și de v-am greșit ceva. Om cu om când se-ntâlnesc,
Eu n-am horit de iubit, C-aşa-n lume să glume
Oameni buni, poate-am glumit Om cu om când să-ntâlne.

După acest gest ceremonial, una din nănașele mirelui a ținut să facă un gest de polițe față de partenera ei la strigături, spunându-i:

Nevăstucă, mândră ești Că știi lucru câmpului
Și mândru te veselăști Si rându bărbatului,
Și la nunți mândru horești. Tare mândru știi lucră,
Ti se cade tare bine, Pe bărbat îl știi căta,
Nu se cade ori la cine, Tare mândru știi hori,
Ti se cade tare, tare, Pe bărbat îl știi cinsti.

La care a urmat prompt răspunsul, pentru ca schimbul de polițe să capete simetrie, rotunjimea marilor acte ceremoniale :

Colo mai în jos, în țară, Cântă puiul cucului.
Este-un nuc cu frunză rară Si eu cânt și ciripesc,
Și-n vârnuțu nucului Dumitale-ți mulțumesc

și, ca încheiere, polițeana nănașii mirelui:

Eu, te rog, nu-mi mulțumi, Te rog să nu-mi mulțumești,
Nu ț-am spus numa cum i, Nu ț-am zis numa cum ești.

Fără a insista mai mult asupra acestui moment, aş vrea să fac o singură remarcă. Cele două partenere în strigături erau din același sat, din aceeași parte de sat și se cunoșteau foarte bine, după cum cunoșteau și pe miri și pe soci. Dincolo de relațiile lor cotidiene, de limbajul, de tonul acestor relații, la nuntă fiecare din ele a intrat în rolul ceremonialului, s-a comportat cum cerea ceremonialul, a folosit tonul, limbajul de mare polițe și eleganță a ceremonialului. Este un caz clar de ieșire din cotidian, de plasare în alt plan care determină relațiile interpersonale, limbajele comunicării.

Și la casa mirelui, ca și casa miresii, după ce s-a dat masa s-a trecut la jocul miresii, deschis de un stegar. Mireasa a fost jucată, pe rând, în ordine ierarhică: de un vecin al mirelui, apoi de un neam al lui, de nănași cu soțiile, pe rând, de

Văd un măr cu mere.
Dau cu ptiatra.

Mă uit în pom, nu văd mere.
Mă uit sub pom, văd un măr.

(pmeod jnřaw is mod-jnřaw)

soacră, care a jucat-o împreună cu o Tânără nepoată de 14-15 ani și, la urmă, de mire. Jocul miresii se plătește și, deși sumele au fost modeste, obiceiul cere ca mirele să dea mai mult decât ceea ce a dat individual fiecare, sau fiecare pereche care a jucat mireasa.

După terminarea jocului miresii s-a făcut, de către bărbați, un joc în cerc, o roată, apoi a urmat un joc general, "învârtita", la care au participat toți nuntășii. În acest moment mirele și mireasa s-au retras.

Căsătoria este un act social prin excelență, în care, din punct de vedere biologic și economic, sunt interesați nu numai cei doi tineri și familiile lor imediate, ci, în condițiile societății tradiționale, și cele două neamuri și chiar întreagă comunitatea socială din care ele fac parte. El este exprimat în ceremonialul nunții, a cărui desfășurare marchează, prin cele mai multe momente, caracterul social al acestui înțeles. Sensul diferitelor momente, chiar structura întreagă a ceremonialului, nu poate fi deplin înțeleasă fără a înțelege structura de familie, de neam, sistemul relațiilor de înrudire, a colectivității care îl practică. Fără îndoială că în desfășuarea ceremonialului căsătoriei, ca și în toate momentele marcante ale vieții omului, sunt și elemente de rit magic de profilaxie sau de propitierie, dar acestea sunt risipite în ansamblul desfășurării ceremonialului, nu împiează asupra caracterului social ci, dimpotrivă, îl întăresc, întrucât toate actele magice au evidente rosturi pragmatice. Sub incidența teoriei lui Arnold van Gennep ceremonialul căsătoriei marchează o suită de trece. Tinerii trec dintr-o categorie într-alta, din cea de nubili în cea de căsătoriți. Apoi trec din familiile părinților în noua lor familie și capătă ca atare un nou statut social, o nouă poziție în sistemul relațiilor de înrudire. Structura societății noastre rurale tradiționale fiind patriliniară, mireasa trece dintr-un neam într-altul, uneori dintr-o casă într-alta, vine în casa socrilor, alteori chiar dintr-un sat într-altul. Mirele, fără a trece în alt neam, contractează cu acesta relații de înrudire, după cum contractează și cele două familii și în sens mai larg cele două neamuri. Deci la nivelul societății tradiționale și prin ceremonialul căsătoriei se stabilesc relații nu numai între doi indivizi sau între două familii, ci și între două neamuri și chiar între două colectivități.

Prin plecarea unuia din membrii unei familii, a unui neam, a unei colectivități se tulbură rânduiala existentă în structura lor socială, după cum se tulbură și la celălalt pol prin venirea unui nou membru. Le strică, într-un fel, echilibrul social existent, mai bine zis se balansează și trebuie readus în echilibru, trebuie creat un nou echilibru în noile condiții create. Regulile ceremonialului de trecere sunt de fapt regulile balansării, care permit să se stabilească din nou echilibrul.

Balansarea-reechilibrarea se produce prin desprinderea dintr-o categorie, dintr-un grup social, dintr-o familie, dintr-un neam și integrarea în celelalte.

La cusutul cununii și făcutul steagului tinerii se despart de grupul lor de viață, de prietenii, dar delegații acestora, stegarii și druștele, îi însoțesc tot timpul ceremonialului, îi asistă în actul de trecere.

Ceea ce am remarcat la nunta de la Budești a fost deosebit de elocvent pentru relațiile celor două neamuri și pentru trecerea miresii din neamul său în neamul mirelui. Însuși faptul că cele două acte au statut și compoziție ceremonială bine marcată și le mențin tot timpul, nu se contopesc, creând confuzii, este semnificativ. Apoi desfășurarea ceremonialului la cele două case scoate, aproape după un model teoretic, în evidență desprinderea miresii de casa părinților, de neamul ei și integrarea ei în casa mirelui. Lucrul apare pregnant la jocul miresii. În casa părinților, atât jocul, cât și strigăturile, marchează desprinderea. În semn de despărțire este jucată de druște, de neamuri, de frați și surori și, mai la urmă, de părinți. Ordinea ierarhică în care diferenții membri ai neamului joacă mireasa reprezentă, din afară înăuntru, cercurile de care se desprinde.

În sens invers, la casa mirelui, atât jocul, cât și strigăturile marchează

**Cum ți-i săra,
Așe-i mâncă.**

Colecția AUGUSTIN MICU, Cicârlău, 2002

1470.

Descântec de deochi la om, la vite

Se descântă așe, dacă îl doare un
picioară, capul ori are ceva:

S-au luat nouă fetițe,
Cu nouă măturițe,
Cu nouă ștergătorițe,
S-o dus pe cale,
Pe cărare
Până la un miez de cale.
Le-o ieșit
Maica Domnului cea Sfântă
În cărare:
- Unde mergeți,
Voi, nouă fetițe,
Cu nouă măturițe,
Cu nouă ștergătorițe?
- Noi mergem
La biserică lui Dumnezeu.
- Voi acolo nu vă duceți,
Veniți la Ioana
Că-are ceață
Cu albeață,
Ceață până la diochi,
Ceață de nouă feluri,
Ceață de nouă chipuri.
N-o urzicați,
N-o despicați,
N-o împungeți,
N-o străpungeți,
Vă duceți în foc
Și-n apă,
Ioana să rămână curată
Și luminată
Ca argintu cel curat,
Ca vinul cel strecurat,
Cum nu-i amu sară
Să nu-i fie, Doamne, la fața ei,
La capu ei
Nimic pe diseară.

Și așe zici de nouă ori până la unu,
nici unu, iar să zici tătășe de nouă
ori până la unu, nici unu, sau numai
o dată e destul, dacă am zis nouă,
dacă zic încă o dată zic opt, apoi
șepte, șase, cinci, patru, trei, doi,
unu, nici unu.

După ce te-ai spălat, ai înghițit de
nouă ori din apa aceea descântată,
am potolit nouă cărbuni și ne-am pus
în gerunte și-am descântat și după
aceea apărând până găurile de la
scaun (trebuie să fie nouă găuri, dacă
nu și trei că dau de trei ori pe la una)
și după aceea, după ce operam apa
pe la găuri, apoi o spălăm cu dosul
mâinii pe față, pe mâini, la cap, la
picioare, o spălăm și țăpăm pe țătăna
ușii, iar țăpăm pe țătăna ușii de trei
ori și o aruncăm pe hăizaș, o
aruncăm în sus.

De la Maria Bilașco, 60 de ani, Petrova nr. 809, 1997

1471.

Descântec pentru pierderea unui lucru

Trebuie să-l rugăm pe Dracul să-l
aducă:

Adă, Drace, ce-ai furat,
Că te-oi bate spânzurat
Pe coarnele plugului,
Pe bucile curului -
Tașca plutonerului.

De la Maria Bilașco, 60 de ani, Petrova nr. 809, 1997

1472.

Descântecul descântecelor pentru boala

Descântăm cu nouă cărbuni. Punem
în apă cărbunii și descântăm și la
urmă punem în nouă găuri, de nouă
ori se perindă apa aceea descântată,
și se spală pe mâini, pe cap, la spate
și se țipă descântecul cu apă
descântată pe țătănele ușii și pe
hăizașul casei.

De la Maria Bilașco, 60 de ani, Petrova nr. 809, 1997

Foto: D. Iuga - Cusutul steagului, Poienile Izei, 2000

integrarea. Mireasa este primită în noua comunitate în sens mai larg de vecinii și prietenii mirelui, apoi în neam de neamurile lui apropiate, este, oarecum, predată noii familii de cei ce au asistat-o în ceremonialul de trecere, de inițiații în noua stare, de nănași, și, în urmă, este primită în familia mică de părinții mirelui și răscumpărată de mire, care este cel din urmă care joacă cu ea jocul ceremonial.

Banii pe care îi dă fiecare în jocul miresii sunt forma simbolică pe care tradiția ceremonialului a stabilit-o, pentru a scoate în evidență interesul colectivității pentru întărirea economică a noii familii, pentru vitalitatea noii celule sociale.

Jocul în cerc are loc la casa mirelui după ce și acesta a jucat mireasa, este jocul în care se consfințează ceremonialul, sigiliul. Complex exprimat prin limbaj muzical coregrafic, gestic, mimic, care se pune pe actul înscris obiceiulnic de veacuri al contractului de căsătorie. Iar jocul colectiv care urmează și care, într-un fel, încheie această secvență a ceremonialului, este un joc de bucurie colectivă, semnul că întreaga colectivitate a acceptat integrarea miresii în noua familie, că a luat cunoștință și a acceptat cererea noii celule sociale.

În această concretizare care a fost nunta din Budești, în această unică variantă a nunții de pe valea Cosăului, apare evident modelul teoretic al nunții ca rit de trecere cu clara reliefare a desprinderii, a despărțirii de o familie, de neam, de un grup social și a integrării într-altă familie, într-un alt neam, într-o altă categorie socială. Faptul că toate lucrurile acestea apar atât de clar și că relievează atât de bine raportul dintre structura de neam, relațiile de înrudire și structura ceremonială a nunții, se datorează unui principiu metodologic indispensabil cercetării folclorice contemporane. Necesitatea de a preciza asupra oricărui act de folclor regulile sistemului teoretic căruia faptul, actul, aparține, pentru a constitui, din concretizarea întâlnită, din oricare variantă, printr-o operație de integrare în categoria ei tipologică, un obiect real, un text folcloric, în sensul larg al cuvântului, folosit astăzi în dialogurile de specialitate.

Și pentru a reliefa și mai mult rostul acestei proiecții, mai remarc un fapt. Relațiile de înrudire din cadrul unui neam sunt marcate prin numele pe care, în statutul neamului, îl poartă fiecare treaptă: moș, nănaș, uncheș, mătuși etc. Aceste nume își găsesc aplicarea și pe linie consanguină și pe linie de oportunitate. Ceea ce denotă că de îndată ce, cineva, a intrat, prin înrudire, într-un nou neam, el este total integrat neamului respectiv. Nu avem în limba română nume aparte de pildă pentru frații mamei și frații tatălui, pentru unchii bărbatului și unchii sau mătușile nevestei.

Dar mai mult decât atât, în comunitățile care își păstrează sistemul de relații interpersonale tradiționale și modurile de adevărate, terminologia neamului trece asupra întregii comunități și membrii ei o folosesc în agrăire cuviincioasă, în chip firesc, și atunci când nu are la bază nici un fel de înrudire reală. Lucrul este atât de evident încât constituie marca fiecărei comunități și, cei ce nu sunt dinlăuntru, nu o cunosc și întrebunțează greșit termenii de agrăire. Nu cunosc nici codul relațiilor de înrudire, nici limbajul prin care se exprimă și, necunoscându-l, deși văd și pot să descrie la suprafață obiceiurile, nu le pot pătrunde mecanismul, nu pot înțelege semnificația reală a diferitelor semne devenite de multe ori simboluri.

(1974)

Îți intră-n casă

Și-ți calcă-n vasă.

(BION)